דאם לעבן / די ״קאמף״ קעגן טעכנאלאגיע:

״פארוואס איך האב אינטערנעט אָן א פילטער״

איך וועל נישט זאגן אז איך בין געווען דער גרעסטער מתמיד אלס בחור אין ישיבה, אבער דער קלענסטער אויך נישט. געווען צייטן ווען איך האב פלייסיג געלערנט, און געווען צייטן ווען איך האב אביסל אונטערגעפאנפעט. בסך הכל בין איך געווען פארעכנט ווי א פיינער בחור, מיט א גוטן קאפ, און פיינע מידות.

ווען עס איז געקומען צו שידוכים האב איך נאטירליך געהאט א פיינעם נאמען. וויבאלד איך בין מגזע אראלים ותרשישים האט מען מיר אנגעטראגן פאסיגע שידוכים. מיין גוטן קאפ און פיינעם נאמען אין ישיבה האט ערלויבט אז מיינע עלטערן זאלן דערקלויבן דווקא א ״טאַפּ מיידל״ פון א שיינער משפחה.

איך בין געווען אכצן יאר ווען איך בין א חתן געווארן. אלס א פראדוקט פון דעם היימישן חינוך בין איך געווען א מוסטער פון הצלחה: א בחור וואס פארשטייט א בלאט גמרא, וויל זיצן און לערנען אין כולל כל ימי חייו, און נאאיוו ביז גאר. פארשטייט זיך אז איך האב נישט געוואוסט דאס מינדעסטע וועגן די פאקטן פון חתונה-געהאטן לעבן. ווען איך בין געזעסן ביי דער ״בעשוי״ מיט מיין צוקונפטיגער ווייב, האב איך טאקע געוואוסט אז עס איז דא א געוויסע פונקציע וואס מען דארף טון צו האבן קינדער, אבער איך האב נישט געוואוסט קיין שום פרטים, און אוודאי האב איך נישט געהאט קיין שום מושג וועגן ליבשאפט און ראמאנס.

דאס מיידל וועלכע איך האב געזען האט אויסגעזען איידל, שיינע מידות און א שיינעם פנים. נאך נעמענדיג אין באטראכט די אויסערגעוועהנליך גוטע אינפארמאציע וואס מיינע עלטערן האבן געהערט איבער איר, האב איך געשפירט גליקליך ביז גאר אז איך בין זוכה צו אזא זאך.

האב איך אזוי זוכה געווען צו חתונה האבן מיט א מיידל וועלכע האט אין שולע גע׳שמ׳ט מיט אירע אויסצייכענונגען אין אלע לימודים, און אלס א מוסטער פון צניעות, מידות טובות און יראת שמים. בקיצור א מיידל מיט אלע מעלות, מיט וועלכע יעדער בית-חינוך וואלט שטאלצירט אז זי איז זייער׳ס א תלמידה. די אינפארמאציע איבער איר איז אויך געווען קולע אל השערה, נאך דער חתונה האט זיך ארויסגעשטעלט אז זי איז טאקע גאר געלונגען, געשיקט, איידל, די פארמאגט גוטע מידות, און איז גאר איבערגעגעבן.

עס גייט דורך א יאר נאך א יאר, מ׳בלייבט נישט אייביג אכצן. איך האב געלערנט מער און געלייענט מער, ווי אויך, נאטירליך, האט זיך מיין מח ווייטער אנטוויקלט. דער אמאליגער אכצן-יעריגער חתן איז געווארן צוואנציג און צווי-און-צוואנציג, און איז נישט געבליבן שטיין. אין דער צייט וואס ביי די אכצן איז מיין פערזענליכקייט געווען גענצליך אומאנטוויקלט, האב איך פלוצים אנגעהויבן שפירן אז איך פארמאג א פערזענליכקייט און כאראקטער, און אייגענע אינטערעסן און רצונות. איך האב אנגעהויבן באקומען פארשידענע אינטערעסן, ווי ארט, פאעזיע, שרייבן, מוזיק, סייענס. מיין מח האט זיך אויך מער געעפנט צום מציאות פון לעבן, וואס דאס הייסט א לעבנסבאגלייטערין, וואס דאס הייסט ליבשאפט, און וואס דאס הייסט צו קענען לעבן מיט א לעבנס-חברותא און טיילן מיט איר דאס לעבן.

איך בין א טראכטער, איך האב ליב צו לייענען און פארשן, און מיין חיות ליגט אין טראכטן אריגינעל און זעלבסטשטענדיג. פארשטייט זיך אז איינער אליין קען מען נישט לעבן. איך וויל טיילן מיינע הנאות און ״האָביס״ מיט מיין ווייב; איך וויל קענען מיט איר דורכשמועסן אן אינטערעסאנטן שטיקל היסטאריע וואס איך בין היינט געוואויר געווארן, איך וויל איר קענען ווייזן א פאעמע וואס איך האב געשריבן, א געדאנק וועלכער איך האב דערטראכט. איך וויל מיט איר קענען שמועסן איבער מוזיק, דעם כח פון באך און בעטהאווען, און אנאליזירן היינטיגע אלבומס. איך וויל איר קענען דערציילן פון לעצטע חידושים וואס וויסנשאפטלער האבן געפינען אין די הויכע רוימען, וואס ארכעאלאגן האבן געטראפן טיף אונטער דער ערד.

ווי די יארן זענען געגאנגען האט איך אלץ מער געשפירט דעם דראנג צו טיילן מיט מיין ווייב מיינע אינטערעסן. איך האב אנגעהויבן שפירן ווי מיינע אינטערעסן פארמירן מיר – מאכן מיר ווער איך בין, און ווי קען איך מיך האלטן פאר זיך אליין, איך דארף דאך מיך טיילן מיט מיין ווייב. פארשטייט זיך אז איך קען נישט ערווארטן אלעס. אבער עפעס... עפעס מעג איך דאך טיילן מיט מיין ווייב. איז עס איבערגעטריבן אז איך וויל מיט איר שמועסן וועגן עפעס פון מיינע אינטערעסן? אבער דא איז נתגלה געווארן אז מיין ווייב ווייסט נישט וואס איך וויל פון איר. ווען מען רעדט פון מוזיק דערמאנט זי די זמירות פון שבת, און ווען מען רעדט פון וויסנשאפט רעאגירט זי נאר אז חז״ל האבן שוין אלעס געוואוסט. אז איך ווייז איר א ליד וואס איך האב געשריבן ווייסט זי נישט אויף וועלכער זייט עס צו האלטן, און אז איך קריטיקיר א שלעכט-געשריבענעם בוך אדער ארטיקל וויל זי וויסן פארוואס איך בין אזוי נעגאטיוו.

איך וואלט אפילו מוותר געווען אויף ״מיינע״ אינטערעסן – זאל אונזער שותפות׳דיגן לעבן באשטיין פון בלויז ״אירע״ אינטערעסן. אבער וואס זענען אירע אינטערעסן? גארנישט. חוץ וואס מ׳האט געלערנט אין שולע, קאכן, באקן, זיין א לערערין, דינען דעם אויבערשטן, האט זי נישט קיין שום אינטערעסן. עס זענען נישט פאראן ביכער וועלכע זי איז אינטערעסירט צו לייענען, א דעקל פון אן אויסגאבע וועט קיינמאל נישט ציען איר אינטערעסע, זי האט נישט קיין שום האביס, קיין שום ספעציעל-באליבטע מאכלים, זי איז נישט אינטערעסירט אין וועלט-נייעס, קאנטראווערסיעס, פאליטישע געפעכטן. זי האט קיינמאל נישט קיין אייגענע, אריגינעלע מיינונגען, און זי ווייסט ניטאמאל וויאזוי צו אנאליזירן א זאך לויט די כללים פון לאגיק.

עס זאל נישט פון דא ארויסקומען א טעות צו טראכטן אז זי איז נישט קיין פעאיגע באלעבאסטע. פונקט פארקערט, זי איז די בעסטע באלעבאסטע וואס מ׳קען זיך נאר וואונטשן! זי פארשטייט גאר גוט אן עסק ווען עס קומט צו שטוב ווירטשאפט, און זי האט א פיין קעפעלע אויף אירע פלייצעס. געדענקט, אין שולע איז זי ווירקליך געווען פון די בעסטע און מערסט-סוקסעספולע תלמידות. זי האט פלייסיג געלערנט, זיך מתמיד געווען צו חזר׳ען אלע הלכות, און גוט געקענט אויף אלע בחינות.

דאס איז אבער בכלל נישט קיין סתירה צו וואס איך האב געשריבן פריער, ווייל א מוסטער תלמידה פון א היימישן בית-חינוך איז געוועהנליך אזא וועלכע האט גענומען גאר ערנסט די לימודים, און האט זיך געלערנט טראכטן געניי וויאזוי די הנהלה ערווארט אז זי זאל טראכטן. אזא מיידל

פארלירט איר פערזענליכקייט; זי פארלירט די מעגליכקייט צו אנטוויקלען אן אייגענעם כאראקטער, זעלבסטשטענדיגע געדאנקען און אינטערעסן. זי ווערט א ראָבאָט וואס טראכט בלויז ווי פראגראמירט, לויט דעם רצון פון אירע פראגראמירער, אָן קיין אייגענע רצונות און מיינונגען. די מיינונגען זענען באזירט אויף דעם חינוך, אן קיין וועג ארויסצוזען די מחשבות פון דארט. (וויבאלד מיין מאמע איז געווען א לערערין, האב איך געזען פון דער נאנט וואספארא סארט שיעורים עס ווערן געגעבן אין די בתי-חינוך, וויאזוי מען בויט א תורה שלימה אויף אפאר מעשה'לעך און מדרשים, און דאס קויפן די וואוילע מיידלעך אפ ווי פון משה מפי הגבורה. די שיעורים ווערן דוקא אזוי צוגעשטעלט אז די מיידלעך זאלן נישט פרעגן קיין פראגעס. אויב א מאמר חז"ל האט א שורה וואס קען מעורר זיין א פראגע ביי די תלמידות, שניידט מען עס פשוט ארויס. דער ציל איז בלויז פרעדיגן די דאגמעס און אהערשטעלן א בילד ווי כאילו זיי ווערן אונטערגעשטיצט דורך דער תורה.)

זעט איר וואס דער מצב איז? איך בין ווי א פרעמדער אין מיין אייגן שטוב. איך בין א "מאדנער" באשעפעניש וואס האט "מאדנע" אינטערעסן און באשעפטיגונגען, און מיין ווייב פאנגט נישט אן צו פארשטיין ווער איך בין, פון וואס מיין לעבן באשטייט, און וואס עס פאראינטערעסירט מיך.

ווי ווייניג חתנים-מדריכים לערנען וועגן אינטימישע באציאונגען, קען מען אבער נישט בלייבן איגנאראנט פאר אייביג. ווי עס איז נאטירליך, און אוודאי פאר א מענטש וועלכער טראכט זעלבסטשטענדיג, האב איך מיט די יארן אנגעהויבן אנטוויקלען אן אינטערעסע אין די פעמיניסטישע כאראקטעריסטן פון א פרויענישן קערפער. איך האב אנגעהויבן שפירן אן אינטערעסע אז מיין ווייב זאל אויסזען שיין און – אנטשולדיגט מיר פאר'ן נוצן דעםווארט – סעקסי. יא, איך האב אנגעהויבן ערווארטן אז מיין ווייב זאל האבן א פיזישע אינטערעסע אין מיר, אז זי זאל ווערן 'עקסיידעד', זי זאל מיטארבעטן, זי זאל ארויסווייזן הנאה.

למעשה, ווי א מוסטער פראדוקט פון דעם היימישן חינוך, האט מיין ווייב ארייגענומען די לעקציעס וועגן צניעות אין איר עצם מהות. זי האט נישט קיין שום דאנקבארקייט פאר פעמיניסטישקייט, און האט נישט קיין שום אינטערעסע צו גיין אנגעטון ארויסווייזנדיג אירע פרויענישע שטריכן. ווען רבנים זענען מעורר קעגן "שמאלע געפאסטע קליידער" מיינט עס נישט די פרויען ווי מיין ווייב. ביי זיי איז זייער פרויענישקייט גענצליך אויסגעריסן געווארן. זיי שעמען זיך מיט זייער צורה, זיי זוכן צו באהאלטן זייער פארעם. מיין ווייב זוכט צו קויפן אונטערוועש וועלכע טוען צעקוועטשן און פארקלענערן אירע ברוסטן. ווען עס איז א תקופה ווען זי זייגט א בעיבי, ארבעט זי גאר שווער צו באהאלטן אירע עטוואס פארגרעסערטע ברוסטן. איך בין מסכים אז א פרוי דארף זיך האלטן צו די גדרי צניעות און טאר נישט גיין אין גאס אויף אן אופן ארויסצושטעכן די אויגן, אבער מיין ווייב – טראצדעם וואס זי דארף זיך נישט שעמען מיט איר קערפער – האט בכלל נישט דעם נאטירליכן נסיון אויף וועלכן זי זאל זיך דארפן מתגבר זיין. עס אינטערעסירט איר נישט אויסצוזען ציענד.

מאכט נישט קיין טעות, איך וויל נישט אז זי זאל גיין אין דער גאס מיט אויסגעפאסטע בגדים, איך וויל אבער אז זי זאל האבן דעם "נסיון", אז זי זאל האבן א געזונטע פעמיניסטישע פערזענליכקייט מיט אן אינטערעסע אין איר גוף, און ווי א נארמאלע פרוי זיך דארפן "מתגבר" זיין נישט צו גיין מיט צו ציענדע בגדים אין גאס.

ווי א מוסטער תלמידה איז זי סוקסעספול דורך דעם חינוך וואס האט פארלאשן איר מעגליכקייט פון טראכטן זעלבסטשטענדיג. זי האט אייביג ארייגענומען אין זיך וואס מ'האט געלערנט אין שולע, און פארשטאנען אז מ'טאר נישט פרעגן קיין פראגעס. די צניעות לעקציעס וועלכע מען האט געלערנט אין שולע האט זי גענומען זייער ערנסט, און האט פון איר אויסגעראטן יעדע שעצונג פאר ציענדיגקייט פון א פרוי'ס גוף. אויב די אידעאל פון א פרוי איז צו דערשטיקן איר פעמיניסטישן מהות, ווי מ'פרעדיגט אין די שולעס, נעמען עס אזעלכע מיידלעך ווי מיין ווייב מיט דער גאנצער ערנסטקייט. אויב דאס איז וואס זיי הערן אין לויף פון די אלע יארן פון זייערע קערפערליכע אנטוויקלונג, אויב זיי הערן קיינמאל נישט קיין גוט ווארט אויף דעם נאטירליכן אויסזען פון א פרוי, וואס קען מען דען ערווארטן פון א תלמידה וועלכע נעמט אויף די לימודים מיט דער נויטיגער ערנסטקייט?

פונקט ווי בנוגע אינטערעסן בכלליות, אזוי איז זי פונקט אזא ראבאט ווען עס קומט צו איר גוף. זי וועט לייגן אקוראט אזויפיל "מעיקאָפּ" ווי איר מאמע לייגט, און האט בכלל נישט קיין אינטערעסע אין אפשאצן צי אפשר פּאַסט איר צו לייגן מער. ווען איך בעט מיך ביי איר אז זי זאל אנטון א נאכט-העמד וואס איז אביסל שענער און מער ציענד, און זעט נישט אויס ווי א זאק דריי מאל איר מאס, אט דאן האט זי א נסיון. זי פארשטייט מיין טענה, זי וויל מיך צופרידנשטעלן. זי גייט טאקע קויפן א מער צוגעפאסטן נאכט-העמד – אבער עס קומט איר נעבעך אן שווער, און זי איז זייער אומבאקוועם דערמיט.

אז איך האב איר געבעטן נישט צו גיין די "פאלם" שטרימפ וועלכע זי האט גענומען פון איר מאמען, אבער מיין מאמע גייט נישט, האט זי מיר צוליב געטון און אנגעטון שטרימפ וועלכע זענען אויך מיאוס, אבער א טראפקעלע דינער. איך בין דאנקבאר אז זי טוט עס פאר מיר, אבער אקוראט דאס איז די ווייטאג. פארוואס האט זי דאס געטון "פאר מיר"? פארוואס האט זי נישט קיין שום ווילן פון זיך אליין אויסצוזען בעסער? פארוואס זאגט זי מיר קלאר אז זי טוט עס "פאר מיר"?

ווען עס קומט צו אינטימישע באציאונגען איז דאס זעלבע. איך בין אייביג דער וואס בעט דערפאר, און זי ווייזט ארויס גאר ווייניג אינטערעסע. אין בעט ליגט זי ווי א שטיק האלץ, און ווייזט כמעט נישט ארויס קיין הנאה. זי וועט מיר קיינמאל בעטן איר צו רירן דא אדער דארט, זי וועט קיינמאל נישט אויסדרוקן קיין פרעפערענץ צו אזא תנועה אדער פעולה. אלעס איז ראבאטיש – ווי מ'האט געלערנט אין שולע.

איר זעט וואס איך מיין מיט ראבאטיש? איך בין זיכער אז געוויסע מאכלים האט זי בעסער ליב ווי אנדערע, איך בין זיכער אז איר מח האט דער יכולת צו קענען טראכטן זעלבסטשטענדיג, עס איז קלאר אז אין בעט זענען פאראן זאכן וואס זי האט מער ליב ווי אנדערע, אבער איר סוקסעספולער חינוך האט אויסגעראטן פון איר די שפראך פון זעלבסטשטענדיגקייט – די מעגליכקייט פון זיך קענען אליין עקספלארירן ווי א מענטש מיט אינטערעסן און רצונות; עס האט פון איר אוועקגענומען דעם מותר האדם מן הבהמה.

אבער קיינער גייט נישט פארשטיין וואס איך רעד. ווי געזאגט איז מיין ווייב געווען אן אויסגעצייכנטע תלמידה. זי איז צוזאמענגענומען, גייט שיין אנגעטון, האט א שיינער גוף, איז א גאר איבערגעגעבענע באלעבאסטע, און איז נישט קיין נאַר. טא, וואס איז מיין טענה?

איך מיין אז עס איז בכלל נישט איבערגעטריבן אז א מענטש זאל ערווארטן צו טיילן אינטערעסן מיט זיין לעבנס באגלייטערין. אבער אז שידוכים גייען צו מיט פּאָרן פאמיליעס, און אז א בחור מיט א

גוטן נאמען שטימט אויטאמאטיש מיט א מיידל מיט א גוטן נאמען, און אז שידוכים געשעען וועט דער מח איז נאך נישט אינגאנצן אנטוויקלט פיזיש און גייסטיש נאכ׳ן זיצן אין ישיבה וואו מ׳טוט אקטיוו שטערן אינדיווידועלע אנטוויקלונג, קומט אויס אז בחור און מיידל – ביידע פיינע און איידעלע מענטשן – האבן גרויסע שאנסן זיך צו אנטוויקלען ווי גענצליך אנדערע סארט מענטשן, אן קענען טרעפן דאס מינדעסטע געמיינזאמע שייכות.

מיין ווייב איז ״זייער״ געטריי צו מיר, פיל מער פון דעם דורכשניט. זי איז די בעסטע מאמע וואס איך קען וואונטשן פאר מיינע פיר קינדער. צו מיין גרויס צער און ווייטאג זע איך אבער נישט קיין וועג צו טרעפן סיפוק מיט איר דורך טיילן די זאכן וואס זענען מיר טייער און אינטערעסאנט אין לעבן. אויפן אינטערנעט טרעף איך עס אבער יא.

וויבאלד אין שטוב באקום איך נישט קיין גייסטישער סיפוק, איז דער אינטערנעט דאס בעסטע פלאץ וואו צו אנטלויפן. דארטן איז אייביג דא א קוואל פון אינפארמאציע צו קענען אנטלויפן אין מיין וועלטל. איך לייען וויקיפעדיע ווי אויך פארברענג איך אויף וועבסייטס פון פארשידענע מאגאזינען און אויסגאבעס. איך פארברענג אויך צייט מיט סאציאליזירן. אויף טוויטער און פעיסבוק האב איך געפינען אנשים כערכי, טייל היימישע יונגעלייט, און טייל פרעמדע, און מיט די צייט האב איך מיך באקענט מיט צען-פופצן מענטשן וועלכע טיילן מיינע אינטערעסן, און דאס שמועסן מיט זיי ברענגט מיר א געוואלד מיט סיפוק. איך פארברענג אויך אויף היימישע פארומס און בלאגס. איך האב ליב זיך צו שרייבן מיט מענטשן וועלכע פארשטייען די זאכן וועלכע פאראינטערעסירן מיר, און דאס העלפט מיר דורכשטיפן דעם טאג. אויף פארשידענע וועבסייטס קען איך ארויפשטעלן מיינע פאעמעס און צוריקהערן וואס אנדערע מענטשן האבן צו זאגן דערויף, אין אנדערע וועבסייטס קען איך רעדן מיט מוזיק קענער, און געפינען אביסל סיפוק אין דעם פעלד. איך פארשפרעך אייך, איך וואלט געשניטן די צייט וואס איך פארברענג אויפן אינטערנעט צו א האלבע שעה א טאג, אויב וואלט איך געפינען א געמיינזאמע אינטערעסע מיט מיין ווייב.

איך האלט אז מיין ווייב איז שיין, אבער ווי כ׳האב שוין ארויסגעברענגט איז איר פעמיניסטישקייט גענצליך ארויסגעריסן געווארן פון איר. מיר האבן ווייניג אינטימישע באציאונגען ווייל זי בעט קיינמאל נישט דערפאר און איך בין אומבאקוועם צו אפט תובע צו זיין בפה, ווי אויך ווייל עס איז פיל מאל אנגעצויגן אין שטוב (פארגעסט נישט אז מיין ווייב באקומט נישט קיין סיפוק פון מיר – איר חלום פון א מאן איז נישט געווען א זעלבסטשטענדיגער טראכטער וואס וועט לאו-דווקא בלייבן צוגעקלעבט צו דעם זעלבן אומאנטוויקלטן מהלך המחשבה פון די אכצן), און אויך, מיט פיר קינדער בליע״ה, האט מיין ווייב קוים צייט צו אטעמען.

פרעג איך אייך בנאמנות, וואס דארף איך טון? איך בין נאך יונג, בלויז 25 יאר אלט, און איך זאג עס מיט טרערן אין די אויגן, און איך אנטשולדיג זיך זייער פארן אפשר רעדן גראב, יא, איך דארף אינטימישע באציאונגען און פיזישע ליבשאפט ווי לופט צו אטעמען.

וואס זאל איך טון אז מיין ווייב רייצט מיר נישט אויף? וואס זאל איך טון אז עס איז ליל טבילה און חוץ הערליך אויפרוימען דעם הויז פאלט איר נישט ביי צו ווייזן ליבשאפט, אויפרייצונג, תשוקה, און התפארות פון פרויענישער שיינקייט?

אין אזא פאל, לויף איך צום קאמפיוטער מיינער בשעת זי געפינט זיך אין מקוה, גיי איך ארויף צו א פארנאגראפיע וועבסייט וואס ווייזט אינטימישע באציאונגען פון עכטע פארפעלקער – און דאס צערייצט מיין תאוה. איר זעט, איך בין בכלל נישט אינטערעסירט אין דעם ברייטן פעלד פון פארנאגראפיע. אינטימע סצענעס געמאכט דורך אקטיארן גרוילן מיר. איך בין נאר אינטערעסירט זיך ארייצושטעלן אין א מצב פון א נארמאלן פארפאלק, ווייל דאס איז צו וואס איך לעכץ צו האבן מיט מיין ווייב.

איך גיי מיך נישט דא מאכן פאר וועלטס צדיק, עס מאכט זיך אמאל, נאך לאנגע חדשים נישט האבן קיין אינטימישע באציאונגען מיט מיין ווייב, אז איך בין מוציא זרע קוקנדיג באציאונגען פון פארפעלקער. איך ווייס נישט אויב דאס קען אנגערופן ווערן אן אונס צי נישט, און איך שרייב נישט דאס צו זאגן אז איך בין דער אויסגעהאלטנסטער מענטש אדער אז די לייענער זאלן מיר דן זיין; איך שרייב עס כדי איר זאלט פארשטיין וויאזוי מיין לעבן שפילט זיך אפ, ווי אנשטאט מיין ווייב זאל זיין מיין לעבנסבאגלייטערין, איז עס דער אינטערנעט וואס ערפילט דעם חלק פון מיין לעבן, און מיין ווייב איז בלויז א גאר געטרייע און איבערגעגעבענע דינסט, און שותף אין ערציען אונזערע קינדער.

עס איז וויכטיג צו באטאנען אז די פרטים פון מיין לעבן זענען נישט אויסערגעווענליך. מיין ווייב איז א וואוילע פרוי וועלכע איז בכלל נישט קיין נאר, און ווען זי איז געווען אין שידוכים האט מען זיך ״געריסן״ נאך איר. איך גלייב אז טויזנטער חרדישע אידן וואלטן געווען גליקליך מיט אזא פרוי. נאר דער פראבלעם איז אז מיין ווייב איז אין שולע געווען א טאַפּ מיידל אין אלע הינזיכטן. זי האט קונה געווען אונזער חינוך אויף דעם שטאפל וואס דער ציל איז. און וויבאלד דער חינוך איז ליידער באזירט אויף ראבאטישקייט – אויסצורייסן זעלבסטשטענדיגקייט, איז איר מהות א סתירה צו מיין מהות, און ליידער קוקט עס אזוי אויס.

״טאַפּ״ בחורים אין ישיבה זענען פיל מאל דווקא אזעלכע וועלכע זענען קלוג און דורכגעטריבן. עס איז מעשים בכל יום וואס מען מאכט טאַפּ בחור טאַפּ מיידל לגזירה שוה, אן דעם וואס מ׳זאל בכלל אין באטראכט נעמען צו די פערזענליכקייטן שטימען. און למען האמת, קען מען דען אפשאצן צי דער שידוך שטימט ווען בחורים און מיידלעך זענען נאך ניטאמאל געהעריג אנטוויקלט ביי דעם יארגאנג פון שידוכים?

קיינער אין דער וועלט האט נאך נישט אנטוויקלט זיין כאראקטער און פערזענליכקייט ביי די אכצן יאר. עס איז א פאקט וואס איז אי אפשר להרהר אחריה אז ביז טיף אריין אין די צוואנציגער יארן טוט זיך א מענטש אנטוויקלען. אבער ביי אונז איז דאס נאך פיל קריטישער, וויבאלד די ישיבות און שולעס זענען אויסגעשטעלט דווקא צו שטיצן קאנפארמיטעט, צו אונטערדרוקן אינדיווידואליטעט, און מען לאזט נאר טראכטן אין דער ריכטונג וואס איז באשטימט. מיר וואקסן אלע אויף אז ווען מיר וועלן זיין ״גרויס״ גייען מיר זיין תלמידי חכמים. ביי וועלכער פונקט שטעלט זיך א חסידיש קינד אפ און טראכט אז אפשר וויל ער גאר זיין אן ארטיסט, אדער מעגליך גאר אז ער וויל זיין א מומחה אויף מוזיק?

דער וועג וויאזוי אונזער חינוך ארבעט איז אז עס איז נישטא די מעגליכקייט זיך אליין צו עקספלארירן פאר דער חתונה. מען פאנגט ערשט אן באנעמען דעם פאקט אז מ׳איז א מענטש מיט דער רעכט צו האבן אייגענע רצונות, נאכדעם וואס מ׳האט חתונה און מ׳גייט ארויף פון דער שליטה פון דעם חינוך. און דער רעזולטאט? אט האט איר! איך בין נישט דער איינציגסטער וועלכער האט זיך געפינען ביי די 25 מיט א ווייב וואס פארשטייט אים נישט; אלס קאנסעקווענץ פון אונזער חינוך-סיסטעם און שידוכים-סיסטעם איז דאס ליידער א

פארשפרייטע מגיפה.

דער סיסטעם האט מיר טאקע צוגעשטעלט א געטרייע איבערגעגעבענע דינסט ביי מיר אין שטוב, אבער א ווייב, א לעבנסבאגלייטערין מיט וועמען איך זאל מיך קענען פארשטיין, און מיט וועמען איך קען טיילן אינטערעסן, האב איך נישט באקומען. איך האב עס מיר געמוזט אליין קויפן אין פארעם פון א ״דעל״ קאמפיוטער און קעיבל אינטערנעט. און דעריבער, אז עס איז דא א ״מערכה״ קעגן דעם אינטערנעט, זאג איך: אז איר האט מיר נישט געגעבן א ווייב איז איין זאך, אבער יעצט וועט איר נישט קענען פון מיר אוועקנעמען דעם ערזאץ. ❖

״שבת בלעטל״, געווידמעט ליטעראטור און מחשבה, ווערט ארויסגעגעבן דורך א גרופע חסידים. די בלעטער קענען ווערן אראפגעלאדנט אויף: ShabbosBlettel.wordpress.com.

מאמרים ווערן אנגענומען אין אידיש, לשה״ק-עברית, און ענגליש. זיך צו פארבינדן, שרייבט צו: ShabbosBlettel@gmail.com.